

Αποστολική Παράδοση στην Εκκλησία της Κύπρου, εξ αφορμής της 50ης επετείου από την τουρκική εισβολή

/ Γνώμες

Ἡ ἐπετειακὴ αὕτὴ ἔκδοση ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπλήρωσης πενήντα χρόνων ἀπὸ τὴν τουρκικὴ ἐισβολὴ τοῦ 1974 στὴν πονεμένη καὶ ἔθνικα καὶ πνευματικά αἰμάσσουσα πατρίδα μας, μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ διεισδύσουμε καὶ νὰ δοῦμε τί κρύβεται μέσα στό μυστήριο, τό ὁποῖο ἀποκαλοῦμε Ἀποστολικὴ Παράδοση καὶ ποιά ἡ σχέση της μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Αὐτό, ὡς σημεῖο πνευματικῆς καὶ ἔθνικῆς ἀντίστασης, θά μᾶς βοηθήσει νὰ ὀριοθετήσουμε τις προτεραιότητές μας, ἔναντι τῆς εὐθύνης μας στην πατρίδα μας.

• Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

Εἶπα ὅτι μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία μέσα ἀπὸ τὴν ἐπετειακὴ αὕτὴ ἔκδοση νὰ

μελετήσουμε τό θέμα αὐτό, διότι κινδυνεύουμε τά ἱστορικά καί ἐκκλησιαστικά γεγονότα νά τά προσεγγίζουμε μόνο ἐπιστημονικά ἢ καί συναισθηματικά καί νά ἀγνοοῦμε τό βαθύτερο θεολογικό καί πνευματικό τους νόημα καί σημασία. Ἔτσι ἀπογυμνώνουμε τή ζωή μας ἀπό τήν παράδοσή μας. Δηλαδή τόν τρόπο ζωῆς πού παραλάβαμε ἀπό τούς πατέρες μας. Τήν Παράδοση αὐτή καλούμαστε νά τήν διαφυλάξουμε βιώνοντάς την καί νά τήν παραδώσουμε αὐθεντική στίς ἐπόμενες γενιές, γιά νά συνεχίσουν νά πορεύονται πάνω στίς ἴδιες πνευματικές ἀξίες, πού δίνουν τό πραγματικό νόημα καί σκοπό τῆς ζωῆς.

Οἱ ἅγιοί μας, οἱ ναοί καί τά μοναστήρια μας δέν ἀποτελοῦν ἀπλῶς ἓνα ἐθνικό σημεῖο ἀναφοῶς, ἢ συναισθηματικῆς κάλυψης τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἀκόμα καί τουριστικοῦ προορισμοῦ, ἔστω καί θρησκευτικοῦ, (αὐτό τό κάνουν κατά χιλιάδες καί οἱ Τούρκοι), ἀλλά ἀποτελεῖ μαρτύριο καί μαρτυρία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ὅπως αὐτή μᾶς τήν παρέδωσαν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Ἅγιοί μας. Γιά παράδειγμα, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ὁ ὁποῖος συνδέεται μέ τήν κατεχόμενη Καρπασία καί ἐν γένει ὅλη τήν πατρίδα μας, πού βρῆκε τόν Μεσσία καί διῆλθε τήν οἰκουμένη γιά νά μεταφέρει στήν ἀνθρωπότητα αὐτό τό μήνυμα, ὡς βεβαία διαχρονική ἐλπίδα. Σχολιάζοντας ὁ ἱερός Χρυσόστομος τήν ἀποκάλυψη πού ἔγινε ἀπό τόν Χριστό στόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα καί τή διακήρυξη ἐκ μέρους τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα αὐτῆς τῆς ἀποκάλυψης, μέ τή γνωστή σέ ὅλους μας ἀναφώνηση: «εὐρήκαμεν τόν Μεσσίαν», παρατηρεῖ τά ἑξῆς: «τοῦτο τό ρῆμα ψυχῆς ἐστίν ὠδινούσης τήν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος καί προσδοκώσης τήν ἄφιξιν ἄνωθεν καί περιχαροῦς γεγεννημένης μετά τό φανῆναι τό προσδοκώμενον καί ἐπείγομένης ἐτέροις μεταδοῦναι τῶν εὐαγγελίων· τοῦτο εἰλικρινοῦς διαθέσεως, ἐν τοῖς πνευματικοῖς σπουδάζειν χεῖρα ὀρέγειν ἀλλήλοις».

Συνεπῶς, ἡ παράδοσή μας ἔχει συγκεκριμένο περιεχόμενο καί ἀποσκοπεῖ στόν πνευματικό προσανατολισμό τοῦ ἀνθρώπου, τήν πνευματική του ὁλοκλήρωση. Αὐτή τοῦ δίνει ἐσωτερική ποιότητα καί καλλιέργεια, αὐτό πού ἐκκλησιαστικά ἀποκαλοῦμε ἁγιότητα. Τόν ἀναδεικνύει μέσα στήν παρούσα ζωή καί τοῦ μεταλαμπαδεύει τή βεβαία ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπό τή φύση της εἶναι Ἀποστολική. Θεμελιώνεται πάνω στή μαρτυρία, ἐμπειρία, διδασκαλία, φρόνημα καί ζωή τῶν Ἀποστόλων. Αὐτοί ἦταν οἱ «αὐτόπται μάρτυρες τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως». Ὅταν μιλοῦσαν περί τοῦ Θεοῦ Λόγου καί περί τοῦ λόγου τῆς ζωῆς δέν τό ἔκαναν στοχαστικά, οὔτε ὡς λογοπλόκοι σοφοί. Αὐτοί εἶδαν, ἤκουσαν, ἐψηλάφησαν, ἐδέχθησαν μέσα τους τήν κοινωνία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Γνώρισαν ἐμπειρικά τήν πνευματική ἀσθένεια καί ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου, καί μᾶς τά παρέδωσαν (Ἀποστολική Παράδοση), γιά νά φθάσουμε καί ἐμεῖς στήν ἴδια πνευματική ἐμπειρία μέ αὐτούς καί νά ὁλοκληρωθοῦμε πνευματικά

(ἀγιότητα).

Ἀποστολική Παράδοση

Ἡ κλήση τῶν Ἀποστόλων ἀπό τόν Χριστό, ἡ ἐντολή τήν ὁποία ἔλαβαν νά συγχωροῦν τίς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου, ἡ ἀποστολή τους στά ἔθνη γιά νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο, ἡ ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ σ' αὐτούς μετά τήν Ἀνάστασή Του, ἡ ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, δηλώνουν ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ πρῶτοι Ἐπίσκοποι, οἱ πρῶτοι Ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί ἔχουν τήν ἀρχή τοῦ ἀξιώματός τους στόν Χριστό καί οἱ μετέπειτα Ἐπίσκοποι καί Ποιμένες ἔχουν τήν ἀρχή τους στούς Ἀποστόλους. Εἶναι αὐτό τό ὁποῖο χαρακτηρίζουμε ὡς Ἀποστολική Διαδοχή. Νά σημειώσουμε ὅτι ἡ Ἀποστολική Διαδοχή δέν ἀναφέρεται ἀπλῶς στή χειροτονία, ἀλλά καί στή διδασκαλία, στή ζωή καί στό φρόνημα τῶν Ἀποστόλων. Τά χαρακτηριστικά αὐτά γνωρίσματα φανερώνουν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι «αὐτόπται καί μάρτυρες τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκώσεως», «λειτουργοί τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων».

Ἡ μαρτυρία τῶν Ἀποστόλων δέν ἦταν μόνον μαρτυρία μιᾶς σωματικῆς ὁράσεως τοῦ Χριστοῦ, οὔτε μία ἰδεολογική προσέγγιση τῆς διδασκαλίας Του. Ἦταν μαρτυρία ἐσωτερικῆς-ὑπαρξιακῆς βιώσεως τῆς χάριτός Του. Μέ τήν ἐπέλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἀπέκτησαν ἐσωτερική βεβαιότητα τοῦ σωτηριολογικοῦ χαρακτῆρα. Τοῦ Μυστηρίου ὅτι «ὁ Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί», καί τῆς δύναμης τοῦ ἀποκαλυπτικοῦ καί μεταμορφωτικοῦ Του λόγου. Αὐτή τή μαρτυρία ἔδωσαν, ὡς βίωμα καί τρόπο ζωῆς σ' ὅλοκληρο τόν κόσμο. Εἶναι αὐτό τό ὁποῖο τούς εἶπεν ὁ Κύριος λίγο πρίν ἀπό τήν ἔνδοξη Ἀνάληψή Του: «Λήψετε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καί ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμάρειᾳ καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς».

Ἡ Ἐκκλησία ἀπό τή φύση της εἶναι Ἀποστολική, διότι μεταδίδει, ὡς τρόπο ζωῆς καί ὄχι ὡς ἰδεολογία, τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖο Εὐαγγέλιο συνοψίζεται στά ἑξῆς: Ὁ ἄνθρωπος χωρίς τή βίωση τῆς δόξας (χάριτος τοῦ Θεοῦ) εἶναι ἐλλειματικός, στερεῖται κάτι στήν ὑπαρξή του καί δέν εἶναι ὀλοκληρωμένος. Αὐτό ὀφείλεται στή διακοπή τῆς κοινωνίας του μέ τόν Θεό, πού εἶναι ὁ δημιουργός του. Ὅποτε, γιά νά ὀλοκληρωθεῖ ὁ ἄνθρωπος καί νά μήν εἶναι ἐλλειματικός, ὁ Θεός γίνεται ἄνθρωπος. Ἀποκαλύπτει, διά τῆς θεωμένης σαρκός Του, μέσα μας τήν δόξα Του καί δι' αὐτῆς πληρωνόμαστε, ὀλοκληρωνόμαστε. Μᾶς θεραπεύει τήν ἁμαρτία, πού καταστρέφει τήν ψυχή μας. Ὅλο αὐτό τό ἐλπιδοφόρο γιά τήν ἀνθρωπότητα μήνυμα ἀποτυπώνεται μέ τόν πιό παραστατικό τρόπο ἀπό τούς Ἀποστόλους μέσα στήν Ἀγία Γραφή: «Πάντες (οἱ ἄνθρωποι) ἥμαρτον καί ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ

Θεοῦ...». Γι' αὐτό, « ὁ Λόγος (τοῦ Θεοῦ) σὰρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καί ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ...». Ὅποτε, «Ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς καί ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι».

Τό περιεχόμενο τῆς Ἀποστολικῆς Παράδοσης

Γίνεται, λοιπόν, φανερό ὅτι ἡ διδασκαλία καί ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τούς πρώτους Χριστιανικούς χρόνους ἐστηρίζετο στὸν προφορικό λόγο τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ καιροὺς, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες πού προέκυπταν, διατυπωνόταν καί ὡς γραπτός. Καί ὅπως μαρτυρεῖ πάλιν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἡ γραπτὴ διατύπωση ὅλων τῶν γεγονότων καί λόγων τοῦ Κυρίου καί τῶν Ἀποστόλων ἦταν ἀδύνατη καί ἀνέφικτη. Γι' αὐτό καί τό Εὐαγγέλιό του τό τελειώνει μέ τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικὴ φράση: «Ἔστι δέ καί ἄλλα πολλά ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐάν γράφηται καθ' ἓν, οὐδέ αὐτόν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία».

Μέ ἄλλα λόγια, γιὰ νά κατανοήσῃ κάποιος τόσο τὸν γραπτό, ὅσο καί τὸν προφορικό λόγο, δηλαδή τὴν Ἱερὰ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νά ἔχει «βίον καθαρὸν» καί νά εἶναι ἐνωμένος μέ τὴν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διαφορετικά, οὔτε ἀπὸ τὸν ἓνα λόγο, οὔτε ἀπὸ τὸν ἄλλο ὠφελεῖται. Δέν εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ Ἱερὰ Παράδοση πού δημιουργοῦν τὴν πίστη. Ἀλλὰ ἡ ζωντανὴ πίστη τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ἀγίων, δηλαδή τῶν θεουμένων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, που δημιουργοῦν καί τὴν Ἁγία Γραφή καί τὴν Ἱερὰ Παράδοση. Γιὰ ὅσους, λοιπόν, ἔχουν τὴν πίστη, τὴ ζωὴ καί τό φρόνημα τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Ἀγίων, αὐτὰ βεβαιώνονται καί πιστοποιοῦνται, ὅτι δηλαδή εἶναι σύμφωνα, μέ τὴν Ἁγία Γραφή καί τὴν Ἱερὰ Παράδοση.

Συνεπῶς, Ἱερὰ Παράδοση εἶναι ἡ ζωὴ, ἡ συνείδηση καί τό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα βεβαιώνονται μέ τὴ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό Ὅποιο μεταδίδει «τοῖς εἰλικρινῶς πιστεύουσι τὴν ἰκανότητα τοῦ διαγινώσκειν, κατανοεῖν καί προσοικειοῦσθαι τὰς ἀληθείας τῆς θείας Ἀποκαλύψεως κηρυττομένης καί αὐτοῦ ὑπερφυῶς ἐγγράφοντος ταύτας εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν».

Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς π. Ἰωάννης Ρωμανίδης λέγει ὅτι, «ὅταν ἐρωτῶμεν διὰ τὸν ἀκριβέστερον καθορισμόν τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τί καί πῶς δέχεται, φυλάττει καί μεταδίδει ὁ δέκτης, φύλαξ καί μεταδότης προφήτης, ἀπόστολος, καί ἅγιος φίλος τοῦ Χριστοῦ, δυνάμεθα νά ἀπαντήσωμεν ὅτι διὰ τῆς θεώσεως ἢ θεοπτίας ἢ ἐνώσεως μετὰ τοῦ Χριστοῦ, δέχεται, φυλάττει καί μεταδίδει τό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καί τῆς ἀναστάσεως καί ἐν αὐτῷ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ Ἐνσαρκωθέντος Λόγου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Ὁ Χριστὸς διὰ τῶν φίλων Αὐτοῦ καί διὰ τῶν Ἀποστόλων ἐνεργεῖ τό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καί τῆς ἀναστάσεως ἐν

τοῖς μυστηρίοις τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα οἱ ἔχοντες τόν ἄρραβῶνα τοῦ Πνεύματος φθάσουν εἰς τήν μόνιμον μέθεξιν τῆς πρώτης ἀναστάσεως τῶν πέραν τοῦ τάφου, φίλων Αὐτοῦ».

Βασική προϋπόθεση τῆς μετοχῆς στή ζωή τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἔμπρακτε ἀγάπη, δηλαδή ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος λέγει ὅτι ἀγαπᾷ τόν Χριστό καί ζεῖ διαφορετικά ἀπό ὅσα ἐδίδαξε καί ἀποκάλυψε ὁ Χριστός, αὐτός ἀνήκει στόν κόσμο καί «οὐ θεωρεῖ τόν Χριστόν», οὔτε μπορεῖ νά κατανοήσῃ τή δογματική ἀλήθεια τῆς πίστεώς μας. Δηλαδή, δέν ἔχει οὔτε μετέχει τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως. Μέ ἄλλα λόγια, δέν ἔχει τή ζωή τῶν θεουμένων-ἀγίων-φίλων τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος ἔθεσεν ὡς βασικοτάτη προϋπόθεση στούς Μαθητές Του, γιά νά καταστοῦν γνήσιοι φίλοι Του, τήν τήρηση ὅσων Ἐκεῖνος τούς δίδαξε: «Ὑμεῖς φίλοι μου ἔστε, ἐάν ποιῆτε ὅσα ἐγώ ἐντέλλομαι ὑμῖν». Συνεπῶς, ἡ φιλία-θέωση ἐπιτυγχάνεται διά τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί μέ τή συνέργεια τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη συνίσταται στήν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Δηλαδή στόν ἀγῶνα, νά καθαρῇ τόν ἑαυτό του ἀπό τά πάθη καί τήν ἁμαρτία καί νά ἐνωθεῖ μυστηριακά μέ τόν Χριστό. Ἐπομένως, στό κέντρο τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως, τῆς ἱερᾶς Παρακαταθήκης τοῦ Χριστοῦ, τίθενται οἱ Ἀπόστολοι, οἱ θεούμενοι, οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ· ὅσοι μετέχουν στό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ, καί ἀκολουθεῖτω μοι».

Ὅσοι, λοιπόν, ἀκολουθοῦν καί βιώνουν τήν ἴδια διδασκαλία καί ζωή μέ τούς ἁγίους φίλους τοῦ Χριστοῦ ἔχουν τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση. Ἄρα Παράδοση εἶναι ἡ διδασκαλία καί ἡ ζωή τῶν ἁγίων. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὅσοι ἀπορρίπτουν τούς Ἀποστόλους καί τούς ἁγίους φίλους τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή ἀρνοῦνται στήν πράξη τήν πίστη, τό φρόνημα, τόν τρόπο ζωῆς, ὅτι εἶναι δυνατόν κανεῖς νά μετέχει στίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί νά θεωθεῖ – νά γίνῃ φίλος τοῦ Χριστοῦ – εἶναι ἀποκομμένοι ἀπό τήν ἱερά Παράδοση καί τήν Ἀποστολική Διαδοχή. Συνεπῶς, ἐκτός ἀλήθειας καί σωτηρίας. Καί τοῦτο διότι ἡ μετοχή τῶν ἁγίων στή ζωή τῆς Ἀγίας Τριάδος (θέωση) εἶναι ἡ μόνη ἀπλανής καί ἀλάθητος γέφυρα τῶν πιστῶν πρός τόν Χριστό καί τή συμμετοχή στή Βασιλεία καί δόξα Αὐτοῦ καί στήν ἀσφαλή ὁδὸ τῆς ὁλοκλήρωσής μας ὡς ἀνθρώπων.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου δέν εἶναι Ἀποστολική μόνο λόγω τῆς παρουσίας τῶν Ἀποστόλων, ἀπό τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους, στό Νησί. Οὔτε γιατί τιμᾷ καί εὐλαβεῖται ὅλως ἰδιαιτέρως τούς Ἀποστόλους, πού συνδέονται μέ τόν τόπο μας, (Ἀπόστολοι Παῦλος, Βαρνάβας, Ἀνδρέας κλπ). Εἶναι Ἀποστολική γιατί ἐδῶ καί περισσότερο ἀπό 2000 χρόνια, διέσωσε καί καλεῖται νά διαφυλάξῃ τήν Ἀποστολική Παράδοση, ὡς τρόπο ζωῆς, πού ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν πνευματική

όλοκλήρωση, δίνοντάς του πνευματική ποιότητα και καλλιέργεια (αγιότητα), καθώς και τήν προοπτική τῆς αἰωνιότητος.

Αὐτό πού μᾶς συνδέει τόσο στενά μέ τούς κατεχόμενους τόπους μας δέν εἶναι μόνο τά κτήματα, σπίτια, ναοί καί μονές μας. Κυρίως μᾶς συνδέει ἡ ἐν Χριστῷ ἐμπειρία, πού μετέφεραν καί ἄφησαν σέ μᾶς ὡς αἰώνια κληρονομιά οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Ἅγιοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Διαφυλάττοντάς την ἀποκτοῦμε δύο βασικά δικαιώματα, ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτικῶν ἢ ἄλλων συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν γύρω μας. Δικαιούμαστε τήν πνευματική καί ἐθνική ἐλευθερία.

****Τό κείμενο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό “Παρέμβαση Εκκλησιαστική”, τεύχος 58 (Μάιος - Αύγουστος 2024), σελ. 577-582.***